

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Α.Ε. - Αναπτυξιακή Α.Ε. Ο.Τ.Α.

Φον Καραγιάννη 1-3, 50100 Κοζάνη
τηλ: 24610 24022, fax: 24610 38628,
e-mail: kafxentis@anko.gr

310/Ε3Α

ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΓΕΝΙΚΑ	2
2	ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ.....	4
3	ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	5

1 ΓΕΝΙΚΑ

Οι ορεινές περιοχές της χώρας μας μέσα από την ιστορική πορεία τους συγκρότησαν ένα μοντέλο κοινωνικοοικονομικής επιβίωσης το οποίο βοήθησε στην συγκράτηση του πληθυσμού και στην παραγωγή πολιτισμού κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες. Η επιλογή του τόπου κατοικίας σε δύσβατες και απομακρυσμένες περιοχές ήταν σε μεγάλο βαθμό αμυντική επιλογή στους κινδύνους από πολέμους και ληστείες.

Οι σύγχρονοι όμως όροι εμπορευματικής παραγωγής και το εντελώς διαφοροποιημένο σύστημα μεταφορών και επικοινωνιών μετέβαλαν ριζικά τα δεδομένα που είχαν διαμορφωθεί και παγιωθεί για αιώνες. Η κλειστή κοινωνία του αντιπραγματισμού έδωσε τη θέση της στην ανοικτή κοινωνία που επηρεάζεται όχι μόνο από εθνικές αλλά από παγκόσμιες πολιτικές. Οι συνέπειες αυτής της διαφοροποίησης είναι έντονες στο σύνολο του αγροτικού χώρου αλλά καταλυτικές για τις ορεινές και ούτως η άλλως μειονεκτικότερες, από άποψη παραγωγικών αλλά και κοινωνικών συνθηκών ζωής , περιοχές.

Με τα δεδομένα αυτά μεγάλες περιοχές της χώρας μας με ορεινά χαρακτηριστικά οδηγούνται αμετάκλητα στην απώλεια του αγροτικού χαρακτήρα τους. Παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες όπως η εκτατική γεωργία, η δασοπονία, η κτηνοτροφία δεν μπορούν να συντηρήσουν τον αγροτικό χαρακτήρα αυτών των περιοχών. Η αναμενόμενη μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής γεωργίας στην κατεύθυνση περιορισμού των Δημόσιων ενισχύσεων θα επιταχύνει την συρρίκνωση και αποδιάρθρωση του αγροτικού τομέα.

Οι εκτεταμένες και λιγότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές μπορούν να διατηρήσουν ευκολότερα τον αγροτικό χαρακτήρα τους εφόσον ενσωματώσουν και αξιοποιήσουν τα νέα δεδομένα όπως είναι η πολυαπασχόληση του πληθυσμού, η στροφή στον τομέα παροχής υπηρεσιών (τουρισμός), η ανάδειξη και αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, η αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της περιορισμένης επιβάρυνσης από βιομηχανικές και άλλες επιβαρυντικές για το περιβάλλον δραστηριότητες για την παραγωγική τοπικών αγροτικών προϊόντων με έμφαση στην ποιότητα.

Τέλος η Κοινωνία της Πληροφορίας αφήνει μεγαλύτερα περιθώρια για μείωση του μειονεκτήματος των αποστάσεων και της απομόνωσης με ταυτόχρονη βελτίωση των προϋποθέσεων παραμονής και δραστηριοποίησης στην ύπαιθρο εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού .

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι πρέπει να υπάρξει συγκεκριμένη πολιτική κατεύθυνση με ειδικά προγράμματα ενίσχυσης των ορεινών περιοχών.

Επιβάλλεται η διαφοροποίηση των οικονομικών ενισχύσεων προς τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές σε σχέση με τις πεδινές.

Ίδια πολιτική ενισχύσεων για ανόμοιες περιοχές θα έχει αρνητικές συνέπειες για τις μειονεκτικότερες περιοχές.

2 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Για την οριοθέτηση της περιοχής εφαρμογής του Προγράμματος ΠΙΝΔΟΣ χρησιμοποιήθηκαν ως βάση τα παρακάτω κριτήρια :

α) Το υψόμετρο και οι κλίσεις:

Η Ε.Ε. θέτει ως όρια υψομέτρου τα 400 – 800 μέτρα και κλίσεων >20%

Χάριν μεθοδολογίας και απλοποίησης των διαδικασιών οριοθέτησης, προτάθηκε το υψόμετρο των 600 μ.

β) Η ύπαρξη μικρών έστω αστικών κέντρων εντός ή εκτός αλλά πλησίον της περιοχής ενδιαφέροντος, που θα μπορούσαν να ενταχθούν σε μία στρατηγική ανάπτυξης, καθόσον διαθέτουν τις αναγκαίες προς τούτο υποδομές π.χ. Υπηρεσίες, εξυπηρετήσεις, υποδομές υγείας κ.λπ.

γ) Η ύπαρξη μεγάλων φυσικών κινδύνων.

δ) Ο προσδιορισμός της περιοχής έγινε χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα διοικητικά όρια.

3 ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

A. ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Ο Κεντρικός Στόχος του ολοκληρωμένου προγράμματος για την Πίνδο είναι η διαμόρφωση συνθηκών βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης του ορεινού όγκου με τη δημιουργία προϋποθέσεων συγκράτησης του πληθυσμού και προσέλκυσης νέων ανθρώπων, μέσω της εφαρμογής ενός εναλλακτικού μοντέλου ανάπτυξης.

Δηλαδή επιδίωξη και ζητούμενο είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για οικονομική ανασυγκρότηση και ενεργοποίηση των τοπικών κοινωνιών έτσι ώστε η περιοχή να αποκτήσει, σε ένα χρονικό ορίζοντα δεκαετίας, δυναμική οικονομία και να ενταχθεί με ανταγωνιστικούς όρους στον κοινωνικοοικονομικό ιστό της χώρας.

B. ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Άξονας 1 : Βελτίωση βασικών υποδομών και ποιότητας ζωής

Τα έργα του άξονα αυτού είναι μη ανταποδοτικού χαρακτήρα, θα αφορούν το σύνολο της τοπικής κοινωνίας και αποτελούν προτεραιότητες για την τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού.

Η μεγάλη διασπορά των οικισμών ,το δύσβατο της περιοχής, το κλίμα εγκατάλειψης σε πολλούς οικισμούς, το μεγάλο σχετικά κόστος κατασκευής και συντήρησης επηρεάζουν αρνητικά τις βασικές υποδομές και κατά συνέπεια την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Πρέπει να επισημάνουμε ότι στην προοπτική της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής οι υποδομές θα εξυπηρετούν μεγαλύτερο πληθυσμό και με περισσότερες απαιτήσεις.

Άξονας 2 : Ενίσχυση του παραγωγικού περιβάλλοντος.

Τα έργα και οι παρεμβάσεις του άξονα θα αφορούν την πολυτομεακή ανάπτυξη της οικονομίας με αιχμή τον τουρισμό. Είναι προφανές ότι η ανάπτυξη μιας περιοχής δεν μπορεί να γίνει μόνο με τα Δημόσια έργα. Η

επιχειρηματική δραστηριοποίηση των κατοίκων και η παραγωγική αξιοποίηση της τοπικής αποταμίευσης είναι αυτά που θα αυξήσουν το εισόδημα και τελικά την απασχόληση.

Οι δυνατότητες που παρέχονται για χρηματοδότηση επενδύσεων είναι μεγάλες και καλύπτουν όλους τους τομείς της τοπικής οικονομίας. Η επιθυμητή αναπτυξιακή κατεύθυνση θα είναι η ορεινή ζώνη να παράγει το μεγαλύτερο μέρος των προϊόντων -τροφίμων το οποίο θα καταναλώνουν οι επισκέπτες. Βασικό κριτήριο για την ενίσχυση και λειτουργία τοπικών επιχειρήσεων πρέπει να είναι η ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.

Άξονας 3 : Ανάδειξη και αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η κληρονομιά της περιοχής είναι πολύτιμη. Η προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη των αξιόλογων στοιχείων του αγροτικού χώρου αποτελούν στοιχεία που θα στηρίξουν την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Εκκλησιαστικά μνημεία, βρύσες, γεφύρια, νερόμυλοι, διατηρητέα κτίσματα, αποτελούν ένα σύνολο της ανθρώπινης παρουσίας και δραστηριότητας στην περιοχή το οποίο μπορεί να στηρίξει την τουριστική ανάπτυξη.

Άξονας 4 : Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού – Δικτύωση, συνεργασίες – Τεχνική στήριξη

Η ενίσχυση των δεξιοτήτων και η μεταφορά γνώσης προς την περιοχή είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιχειρηματική κινητοποίηση του τοπικού πληθυσμού. Η μεταφορά γνώσεων είναι απαραίτητη όχι μόνο για να αναπτυχθούν νέες δραστηριότητες αλλά και για να ενισχυθούν δραστηριότητες οι οποίες θεωρούνται παραδοσιακές γιατί η συνέχισή τους προϋποθέτει την ενσωμάτωση νέων τεχνικών και μεθόδων. Κρίσιμος παράγοντας για την επιτυχία του εγχειρήματος είναι η δραστηριοποίηση των νέων της περιοχής οι οποίοι μπορούν να αξιοποιήσουν αποδοτικότερα τις νέες ευκαιρίες.

Με δεδομένα ότι

- ✓ *Η επενδυτική δραστηριότητα στην περιοχή θα αφορά επιχειρήσεις μικρού μεγέθους οι οποίες κατά βάση θα έχουν τοπική εμβέλεια.*
- ✓ *Οι διαδρομές θα εκτείνονται σε μεγάλη έκταση και σε διαφορετικά διοικητικά διαμερίσματα*
- ✓ *Η διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για αναπτυξιακή ώθηση με προοπτική στο χρόνο.*
- ✓ *Υπάρχουν επισκέψιμοι χώροι κοινού ενδιαφέροντος αλλά σε διαφορετικές περιοχές.*

κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία και δικτύωση. Καθοριστικό ρόλο στην προώθηση των διαφόρων σχημάτων συνεργασίας θα διαδραματίσουν οι αναπτυξιακές εταιρείες της περιοχής οι οποίες πρέπει να αναδείξουν την αναγκαιότητα και να υποστηρίξουν τεχνικά την πρακτική εφαρμογή.

Πιο συγκεκριμένα ανά άξονα θα έχουμε :

Άξονας 1 : Βελτίωση βασικών υποδομών και ποιότητας ζωής

Μέτρο 1.1. Έργα μεταφορικής υποδομής

Ενέργεια 1.1.1 Έργα σύνδεσης με την ευρύτερη περιοχή.

Η περιοχή παρέμβασης πρέπει να αποκτήσει σημεία εισόδου και εξόδου αλλά και επικοινωνία ανεξάρτητα από τα διοικητικά όρια. Οι παρεμβάσεις επομένως στο οδικό δίκτυο που συνδέει τα διαφορετικά διοικητικά υποσύνολα αποτελούν προτεραιότητα έτσι ώστε να αποκτήσει η περιοχή συνοχή.

Ενέργεια 1.1.2. Έργα οδοποιίας στο εσωτερικό της περιοχής μελέτης.

Τα έργα αυτής της κατηγορίας πρέπει να αφορούν κατά κύριο λόγο την ασφάλεια των μετακινήσεων και την λειτουργική σύνδεση αξιόλογων μνημείων και επισκέψιμων χώρων με το κύριο οδικό δίκτυο.

Μέτρο 1.2. Έργα προστασίας περιβάλλοντος

Ενέργεια 1.2.1. Υδρεύσεις

Τα προβλήματα ύδρευσης πρέπει να αντιμετωπισθούν με γνώμονα την κάλυψη των άμεσων αναγκών αλλά και του αριθμού των αναμενόμενων επισκεπτών.

Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην από κοινού ορθολογική διαχείριση ζητημάτων ύδρευσης και αξιοποίησης φυσικών πόρων π.χ. ύδρευση ομάδων οικισμών.

Ενέργεια 1.2.2 Δίκτυα αποχέτευσης - Διαχείριση απορριμμάτων.

Η διαχείριση των λυμάτων και των απορριμμάτων πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη προσοχή γιατί η αναμενόμενη αύξηση της επισκεψιμότητας στην περιοχή μπορεί να προκαλέσει περιβαλλοντικά προβλήματα τα οποία σήμερα είναι άγνωστα στην περιοχή.

Επίσης πρέπει να επισημάνουμε ότι πρέπει να αντιμετωπισθεί κατά προτεραιότητα το πρόβλημα με τους ανοιχτούς χώρους διάθεσης των απορριμμάτων οι οποίοι πρέπει να εκλείψουν. Η περιοχή δεν έχει την πολυτέλεια να υποβαθμίσει το περιβάλλον γιατί αυτό αποτελεί το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της.

Θα πρέπει προς την κατεύθυνση αυτή να αποσκοπούν ενέργειες ανά ομάδες οικισμών.

Ενέργεια 1.2.3 Διαχείριση, προστασία και αξιοποίηση υδάτινου δυναμικού.

Η διαχείριση των υδάτινων πόρων αντιμετωπίζεται σε κεντρικό επίπεδο αυτό όμως δεν σημαίνει ότι σε τοπικό επίπεδο δεν μπορούν να ληφθούν πρωτοβουλίες. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ποταμοί και ορεινά ρέματα μπορούν να αξιοποιηθούν για ψάρεμα. Ένα μέτρο που μπορεί να ληφθεί σε τοπικό επίπεδο είναι η προστασία τους από το ανεξέλεγκτο και πολλές φορές επικίνδυνο τρόπο ψαρέματος.

Μέτρο 1.3. Κοινωνικές υποδομές

Ενέργεια 1.3.1 Κάλυψη της περιοχής με Μονάδες Υγείας, η ενίσχυση της υλικοτεχνικής υποδομής υφιστάμενων και η διευκόλυνση της πρόσβασης στις μεγαλύτερες μονάδες υγείας της ευρύτερης περιοχής.

Το δίκτυο υγείας της περιοχής εκτός από την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων πρέπει να ενισχύει το αίσθημα της ασφάλειας και στον επισκέπτη η σε αυτόν που θα ασχοληθεί με διάφορα σπόρ τα οποία εμπεριέχουν, σε ένα βαθμό και τον κίνδυνο ατυχήματος.

Ενέργεια 1.3.2 Παιδικοί Σταθμοί (με αξιοποίηση ανενεργών δημόσιων κτιρίων)

Ενέργεια 1.3.3 Ενίσχυση λειτουργίας του Κ.Ε.Π.

Άξονας 2 : Ενίσχυση του παραγωγικού περιβάλλοντος

Μέτρο 2.1. Ενίσχυση υφιστάμενων και ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων τουρισμού ολοκληρωμένης μορφής

Ενέργεια 2.1.1. Τουριστικές υποδομές.

Η δράση αφορά την ίδρυση, επέκταση και βελτίωση της τουριστικής υποδομής.

Ενδεικτικά έργα τα οποία αναφέρονται σε αυτό το πλαίσιο είναι η δημιουργία ή ο εκσυγχρονισμός τουριστικών καταλυμάτων και παραδοσιακών ξενώνων, χώρων εστίασης άθλησης και αναψυχής, χώρων κατασκήνωσης σε επιλεγμένα σημεία, κατασκηνωτικών κέντρων, αναψυκτηρίων, ορεινών καταφυγίων και λοιπές συναφείς δραστηριότητες.

Ενέργεια 2.1.2. Δημιουργία αγροκτημάτων.

Η δράση αφορά στη δημιουργία πρότυπων επισκέψιμων αγροκτημάτων βιολογικής γεωργίας-κτηνοτροφίας που θα περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες υποδομές, εγκαταστάσεις και μηχανολογικό εξοπλισμό καλλιεργώντας γνωστά προϊόντα της περιοχής τα οποία θα διατίθενται στην αγορά μετά από επεξεργασία. Παράλληλα στις αγροικίες θα υφίστανται κέντρα εστίασης παρέχοντας ψυχαγωγικές δραστηριότητες στους επισκέπτες.

Το είδος αγροκτήματος ενδεικτικά μπορεί να είναι μικτού τύπου, δηλαδή συνδυασμός βιολογικών καλλιεργειών και κτηνοτροφικής μονάδας, μονάδας μεταποίησης (π.χ. τυροκομείο, οινοποιείο), κέντρου εστίασης και καταλύματος.

Η κατασκευή των αγροικιών σε συνδυασμό με κέντρα εστίασης εντός των εκμεταλλεύσεων, θα συμβάλλουν στην εξασφάλιση της βιωσιμότητάς τους και στην αύξηση της τουριστικής ζήτησης στην περιοχή.

Ενέργεια 2.1.3. Υποδομές πληροφόρησης και εξυπηρέτησης επισκεπτών

Σε επιλεγμένα σημεία εισόδου στην περιοχή αλλά και στο εσωτερικό αυτής πρέπει να λειτουργούν χώροι υποδοχής ενημέρωσης και κατεύθυνσης των επισκεπτών. Η εγκατάστασή τους μπορεί να γίνει μέσα σε υφιστάμενες κτιριακές υποδομές και θα γίνεται χρήση ηλεκτρονικών μέσων.

Ενέργεια 2.1.4. Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Ο ορεινός όγκος της Πίνδου αποτελεί κατεξοχήν μέρος ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ειδικότερα:

✓ Πολιτιστικός τουρισμός

Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού αφορά τη διατήρηση και αναβίωση ηθών, εθίμων και παραδόσεων που διατηρούνται ζωντανές. Παράλληλα το πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα της περιοχής μπορεί να ενισχυθεί μέσα από ποικίλες δραστηριότητες, ικανές να συνεισφέρουν σημαντικά στην προσέλκυση επισκεπτών.

✓ Περιηγητικός τουρισμός

Οι προϋποθέσεις ενίσχυσης των ήδη υφιστάμενων δραστηριοτήτων του ορεινού –περιηγητικού τουρισμού είναι σημαντικές, καθώς πέρα από τα υπάρχοντα διανοιγμένα μονοπάτια υπάρχουν πλείστες ακόμη διαδρομές που με μικρές παρεμβάσεις μπορούν να αποτελέσουν ένα εκτεταμένο δίκτυο συνδυάζοντας τον ορεινό όγκο με τις παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές.

✓ Οικολογικός – φυσιολατρικός τουρισμός

Η ύπαρξη σημαντικού περιβαλλοντικού αποθέματος φυσιολατρικού ενδιαφέροντος, κύρια μέσα από τους Δρυμούς και τις περιοχές NATURA 2000 αλλά και από πλήθος άλλων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, αποτελεί ήδη βασικό πόλο έλξης επισκεπτών αλλά και στοιχείο αναγνωρισιμότητας της Πίνδου. Οι

όποιες παρεμβάσεις απαιτούνται αφορούν κύρια την βελτίωση της πρόσβασης και της υποδοχής των επισκεπτών.

✓ Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός αποτελεί το νέο σημαντικό μοντέλο οικονομικής δραστηριότητας για τον πληθυσμό της υπαίθρου γενικότερα. Ήδη η περιοχή έχει να επιδείξει σημαντικά πράγματα κύρια στον τομέα των υποδομών, αλλά υφίστανται και περαιτέρω δυνατότητες αναφορικά με την παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων.

✓ Αθλητικός τουρισμός

Οι πολλαπλές μορφές αθλητικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στην Πίνδο (χιονοδρομία, rafting – kayak, αιωροπτερισμός, ποδηλασία βουνού, αναρρίχηση κλπ.) συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον πολλών επισκεπτών. Επίσης ενδιαφέρον αποκτά και η αναμενόμενη υλοποίηση προπονητικών αθλητικών κέντρων

✓ Τουρισμός περιπέτειας

Ο τουρισμός περιπέτειας (κυνήγι, διάσχιση φαραγγιών, υπαίθρια χειμερινή διαβίωση κλπ.) συνίσταται μέσα από δραστηριότητες που σε μεγάλο βαθμό ασκούνται στην περιοχή και ασφαλώς αποτελούν πεδίο σειράς ενισχυτικών παρεμβάσεων για το άμεσο μέλλον.

✓ Θρησκευτικός τουρισμός

Η παρουσία πλήθους ναών και μοναστηριών αλλά και η γειτνίαση της περιοχής με το μοναδικό μνημείο φύσης των Μετεώρων αποτελούν τις καλλύτερες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της συγκεκριμένης τουριστικής δραστηριότητας και την ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής σε σημαντικό πυρήνα του θρησκευτικού τουρισμού σε εθνική και ευρωπαϊκή ακόμη κλίμακα.

Μέτρο 2.2. Επιτόπου αξιοποίηση τοπικής παραγωγής

Ενέργεια 2.2.1. Μονάδες τυποποίησης, συσκευασίας και σήμανση ποιότητας (ΠΟΠ, ΠΓΕ, HACCP, ISO κ.λπ.) τοπικής παραγωγής.

Οι περιοχές στις υπώρειες της ζώνης αλλά και επιλεγμένες περιοχές στο εσωτερικό της μπορούν να παράγουν με σύγχρονους εμπορικούς όρους προϊόντα για την τροφοδοσία των τουριστικών μονάδων αλλά και για αγορές των επισκεπτών.

Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί στην καλλιέργεια τοπικών ποικιλιών και στην παραγωγή προϊόντων τα οποία να συνδέουν τις τοπικές παραδοσιακές γεύσεις προσαρμοσμένες στις σύγχρονες απαιτήσεις ποιότητας και τυποποίησης.

Ενέργεια 2.2.2 Ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας

Τα παραγόμενα κτηνοτροφικά προϊόντα της περιοχής είναι σε μεγάλο βαθμό απαλλαγμένα από χημικά πρόσθετα αφού λόγω της μορφολογίας του εδάφους και της παράδοσης η κτηνοτροφία είναι ελευθέρως βοσκής και αξιοποιεί τους ορεινούς και βοσκοτόπους και τα αλπικά λιβάδια στο μεγαλύτερο μέρος του χρόνου. Η γεωργική παραγωγή αφορά κυρίως σιτηρά και ζωτροφές ενώ η παραγωγή οπωροκηπευτικών γίνεται σε μικρούς οικογενειακής μορφής κήπους. Επομένως η περιοχή έχει τις καλύτερες προϋποθέσεις για να αναπτύξει σε μεγαλύτερη κλίμακα την παραγωγή βιολογικών προϊόντων.

Μέτρο 2.3. Ανάπτυξη της βιοτεχνίας - οικοτεχνίας

Ενέργεια 2.3.1. Δημιουργία, επέκταση ή εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων που αξιοποιούν τοπικούς φυσικούς πόρους.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα στην περιοχή είναι περιορισμένη και θα ενισχυθεί αφού προηγούμενα αποτυπωθεί, έτσι ώστε να διαμορφωθεί η κατάλληλη στρατηγική. Προτεραιότητα του προγράμματος πρέπει να είναι η στήριξη των υφιστάμενων επιχειρήσεων αλλά και η δημιουργία νέων με την αξιοποίηση τοπικών φυσικών πόρων (πέτρα, ξύλο, βιομάζα κλπ.). Χωρίς την κινητοποίηση τοπικού επιχειρηματικού δυναμικού οι οποιοσδήποτε επενδύσεις δημόσιου χαρακτήρα δεν πρόκειται να γίνουν αποδοτικές.

Ενέργεια 2.3.2 Ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων με έμφαση σε στοιχεία καινοτομίας.

Ιδιαίτερη προσπάθεια με αυξημένα κίνητρα πρέπει να γίνει για την δραστηριοποίηση νέων επιχειρηματιών στην περιοχή. Επιθυμητό είναι να προκύψουν επιχειρήσεις με ενσωματωμένα καινοτόμα στοιχεία. Τα καινοτόμα στοιχεία μπορεί να αφορούν τον τρόπο παραγωγής, την παραγωγή νέων προϊόντων, την συσκευασία κ.λ.π.

Ενέργεια 2.3.3 Βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών και της παραγωγής

Άξονας 3 : Ανάδειξη και αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

Μέτρο 3.1. Ανάδειξη και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς

Ενέργεια 3.1.1. Δημιουργία χώρων θέας και μονοπατιών – σημάνσεις διαδρομών και μονοπατιών

Η περιοχή στο σύνολό της διαθέτει αξιόλογο φυσικό περιβάλλον με εναλλαγές τοπίου, υψηλές κορυφές, επιβλητικές διαδρομές επισκέψιμους χώρους κ.λ.π. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν τουριστικό προϊόν το οποίο πρέπει να αναδειχθεί και να ενσωματωθεί στην οικονομική δραστηριότητα της περιοχής. Όσο μεγαλύτερες και καλύτερα οργανωμένες είναι οι διαδρομές τόσο περισσότερο μπορεί να παραταθεί η παραμονή των επισκεπτών.

Ενέργεια 3.1.2. Αισθητικές παρεμβάσεις για την προστασία ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος

Μέτρο 3.2. Ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς

Ενέργεια 3.2.1. Ανάπλαση χωριών – Αποκατάσταση και ανάδειξη στοιχείων της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς

Εντός των ορίων της ζώνης υπάρχουν παραδοσιακοί οικισμοί και οικισμοί που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς την αρχιτεκτονική και πολεοδομική φυσιογνωμία τους. Οι οικισμοί αυτοί αποτελούν μέρος της ιστορίας και επομένως έχουν τη δυνατότητα να αποτελέσουν πόλους έλξης επισκεπτών.

Έτσι, στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της ορεινής ζώνης της Πίνδου θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στους οικισμούς αυτούς μέσα από δράσεις που θα συμβάλλουν στη διατήρηση και ανάδειξη της φυσιογνωμίας των οικισμών, στην αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος.

Ενδεικτικές δράσεις που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν είναι: α) αναπλάσεις – διαμορφώσεις πλατειών, β) διαμορφώσεις εισόδων οικισμών, γ) πλακοστρώσεις – πεζοδρομήσεις, δ) αποκαταστάσεις αξιόλογων ιδιωτικών και δημόσιων κτιρίων κλπ. οι οποίες θα εντάσσονται στη λογική ενός συνολικού σχεδιασμού των οικισμών, φωτισμός.

Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε κατά πρώτο λόγο σε θεσμοθετημένους *παραδοσιακούς οικισμούς* και κατά δεύτερο σε *ενδιαφέροντες οικισμούς* με σημαντικά ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία.

Ενέργεια 3.2.2. Αποκατάσταση και ανάδειξη μνημείων αγροτικής κληρονομιάς, με στόχο την ένταξή τους στην αναπτυξιακή στρατηγική (μύλοι, βρύσες, γεφύρια κλπ)

Η ορεινή ζώνη της Πίνδου διαθέτει έναν σημαντικό πλούτο μνημείων της αγροτικής κληρονομιάς τα οποία μαρτυρούν την ιστορία, τον πολιτισμό, τον τρόπο ζωής των κατοίκων της περιοχής. Τα στοιχεία αυτά έχει σημασία να διατηρηθούν δεδομένου ότι συμβάλλουν στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης των κατοίκων της περιοχής, ενώ παράλληλα διευρύνουν το τουριστικό προϊόν της περιοχής. Η διατήρηση και προβολή τους αυξάνει την προστιθέμενη αξία του τοπικού τουριστικού προϊόντος και έχει τη δυνατότητα να αυξήσει την επισκεψιμότητα της περιοχής.

Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης η ένταξη των μνημείων αυτών της αγροτικής κληρονομιάς σε ένα δίκτυο διαδρομών το οποίο μπορεί να συνδυάζει τόσο στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (αξιόλογοι οικισμοί, μνημεία αγροτικής κληρονομιάς, κλπ) όσο και στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος.

Ενέργεια 3.2.3. Ανάδειξη της τοπικής λαογραφίας και των τοπικών στοιχείων πολιτισμού

Αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου αποτελούν τα στοιχεία εκείνα που σχετίζονται με τη λαογραφία και τα τοπικά ήθη και έθιμα. Η πολιτιστική κληρονομιά του τόπου

αποτελεί βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα που μπορεί να αξιοποιηθεί και να αποτελέσει στοιχείο διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, στήριξης της τοπικής οικονομίας και διεύρυνσης των δυνατοτήτων απασχόλησης.

Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει επομένως να δοθεί στη διατήρηση και ανάδειξη των στοιχείων αυτών. Ενδεικτικές δράσεις που μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη αυτού του στόχου είναι η οργάνωση και λειτουργία μουσείων, η καταγραφή των στοιχείων της λαογραφίας της περιοχής (π.χ. έκδοση βιβλίων), η διατήρηση των παραδοσιακών τεχνικών, η αναβίωση εθίμων, η διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, διαγωνισμών, εκθέσεων κλπ., με σκοπό τη διατήρηση και διάδοση της πολιτιστικής κληρονομιάς, τη διάθεση των τοπικών προϊόντων καθώς και τη διατήρηση παραδοσιακών τεχνών.

Άξονας 4 : Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού – Δικτύωση, συνεργασίες – Τεχνική Στήριξη

Μέτρο 4.1. Κατάρτιση - εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού

Ενέργεια 4.1.1 Υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης

Η υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού θα είναι εναρμονισμένη με βάση τους στόχους, τις ανάγκες και τις προοπτικές που προκύπτουν από το επιχειρησιακό πρόγραμμα.

Η κατάρτιση θα αφορά θεματικές ενότητες όπως :

Πολιτισμός. Κατάρτιση σε θέματα διαχείρισης λαογραφικών μουσείων, μουσείων φυσικής ιστορίας, ανακαίνισης και αξιοποίησης ιστορικών και θρησκευτικών μνημείων κ.λ.π.

Τουρισμός. Κατάρτιση σε θέματα οργάνωσης τουριστικών μονάδων, υποστήριξης ειδικών μορφών τουρισμού, προβολής της περιοχής κ.λ.π.

Περιβάλλον. Κατάρτιση σε θέματα διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, προστασίας δασών, περιβαλλοντικής ξενάγησης κ.λ.π.

Παραγωγής και εμπορίας προϊόντων. Κατάρτιση σε θέματα επιτόπου αξιοποίησης της αγροτικής παραγωγής, διατήρησης και επέκτασης παραδοσιακών επαγγελμαμάτων, προώθησης τοπικών προϊόντων κ.λ.π.

Ποιότητα.: Σήματα ποιότητας, διαδικασίες πιστοποίησης, πρότυπα ποιότητας κλπ.

Μέτρο 4.2. Υποδομές αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού

Ενέργεια 4.2.1 Κέντρα κατάρτισης

Ενέργεια 4.2.2 Δίκτυο κινητών βιβλιοθηκών

Μέτρο 4.3 Τοπικά Σύμφωνα Ποιότητας (Τ.Σ.Π.)

Ενέργεια 4.3.1 Προώθηση συνεργασίας.

Η ανάπτυξη της περιοχής όπως ήδη προαναφέρθηκε θα στηριχτεί στην ποιότητα και στην αυθεντικότητα των παραγόμενων προϊόντων και των προσφερόμενων υπηρεσιών. Η προϋποθέσεις αυτές πρέπει να πληρούνται για το σύνολο της περιοχής. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από ευρύτερες συνεργασίες και αυτοδεσμεύσεις των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Μια μορφή τέτοιας συνεργασίας είναι τα Τοπικά Σύμφωνα Ποιότητας (Τ.Σ.Π.). Τα Τοπικά Σύμφωνα θα αφορούν κυρίως τις *υπηρεσίες τουρισμού, κτηνοτροφικών προϊόντων π.χ. τυρί, κρέας, στον τομέα των γεωργικών προϊόντων π.χ. κρασί*

Μέτρο 4.4. Ανάδειξη – Προβολή – Εξωστρέφεια

Ενέργεια 4.4.1 Εκδόσεις ενιαίων διαδρομών

Από την μέχρι σήμερα εμπειρία και πρακτική γνωρίζουμε ότι ο κάθε φορέας σε επίπεδο ΟΤΑ προσπαθεί να αναδείξει τις ιδιαιτερότητες και τα πλεονεκτήματα της περιοχής του. Έχει εκδοθεί και κυκλοφορεί μεγάλος αριθμός εντύπων αλλά και σε ηλεκτρονική μορφή. Η ενιαία προβολή της περιοχής αποτελεί ζητούμενο. Το ζήτημα είναι ιδιαίτερα σοβαρό και πρέπει να αντιμετωπισθεί με διαδικασίες συναίνεσης όλων των φορέων της περιοχής.

(συνημμένα παρουσιάζονται ολοκληρωμένες οικοτουριστικές διαδρομές για το σύνολο της περιοχής ενδιαφέροντος που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του LEADER II).

Ενέργεια 4.4.2 Οργάνωση εξειδικευμένων γενικών ή τομεακών πακέτων επισκεπτών για την περιοχή

Μέτρο 4.5. Προώθηση δράσεων για ανάδειξη της περιοχής και των ιδιαιτεροτήτων της

Ενέργεια 4.5.1 ΣΗΜΑ ΠΙΝΔΟΣ

Ενέργεια 4.5.2 Παρατηρητήριο ανάπτυξης με χρήση προϊόντων Τεχνολογίας Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Ενέργεια 4.5.3 Διατοπικές συνεργασίες πάνω σε σημαντικά ζητήματα ανάπτυξης της περιοχής

Ενέργεια 4.5.4 Διακρατική συνεργασία

Μέτρο 4.6. Τεχνική στήριξη του προγράμματος

Τέλος, να σημειώσουμε ότι λόγω της μεγάλης έκτασης της περιοχής παρέμβασης, των πολλών εμπλεκόμενων φορέων και των διαφορετικών πηγών χρηματοδότησης του προγράμματος, είναι απαραίτητη η Τεχνική Στήριξή του.